

Kouluverkosto harvenee – koulumatkat pitkiä etenkin Pohjois- Suomessa

Miia Huomo, 11.11.2021, Fiksusti kouluun -
Webinaari

Kyläkouluista koulukeskuksiin

- Suurten yhtenäiskoulujen määrä on kasvanut 2010-luvun alusta
 - Yhtenäiskoulujen osuus peruskouluista kasvanut kahdeksan prosenttiyksikköä
 - Alakoulujen osuus vähentynyt seitsemän prosenttiyksikköä
 - Yläkoulujen osuus vähentynyt kolme prosenttiyksikköä
- Erityisesti kyläkouluja kadonnut

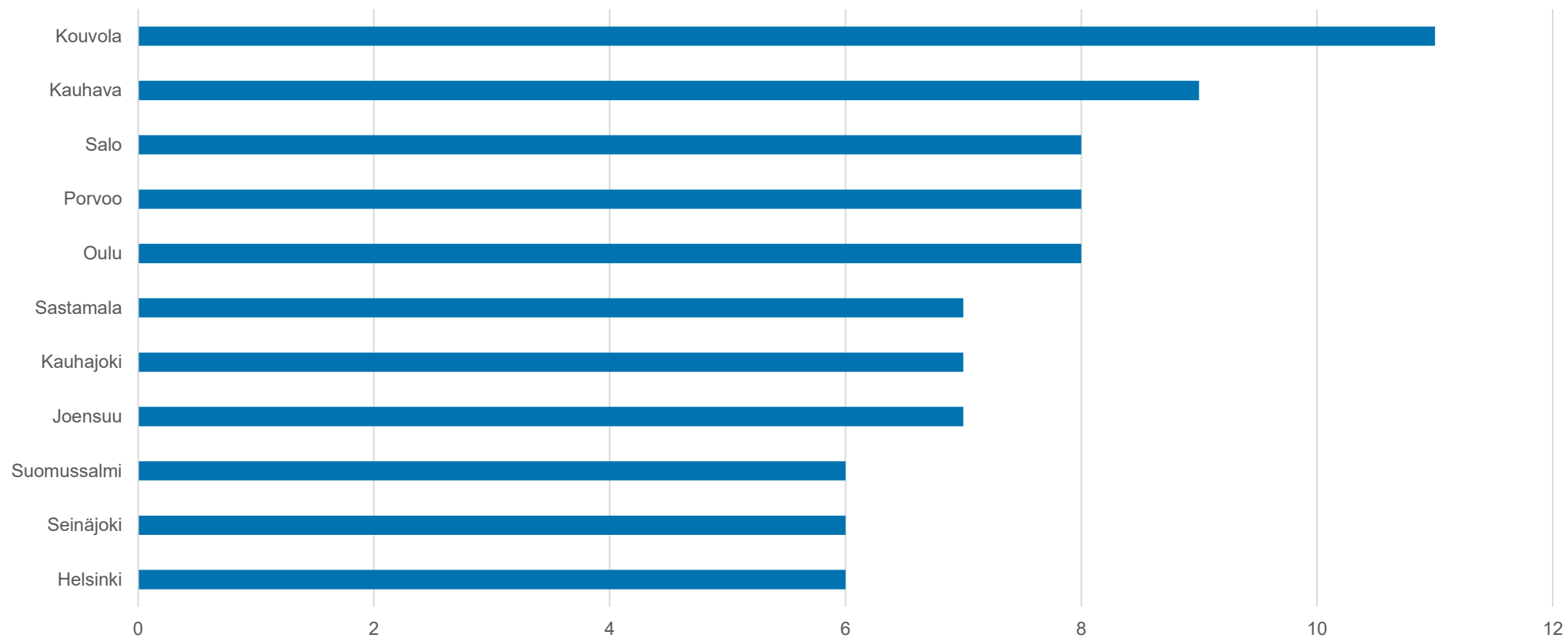

Virmutjoen koulu on rakennettu vuonna 1907. Kuva: Mikko Savolainen / Yle

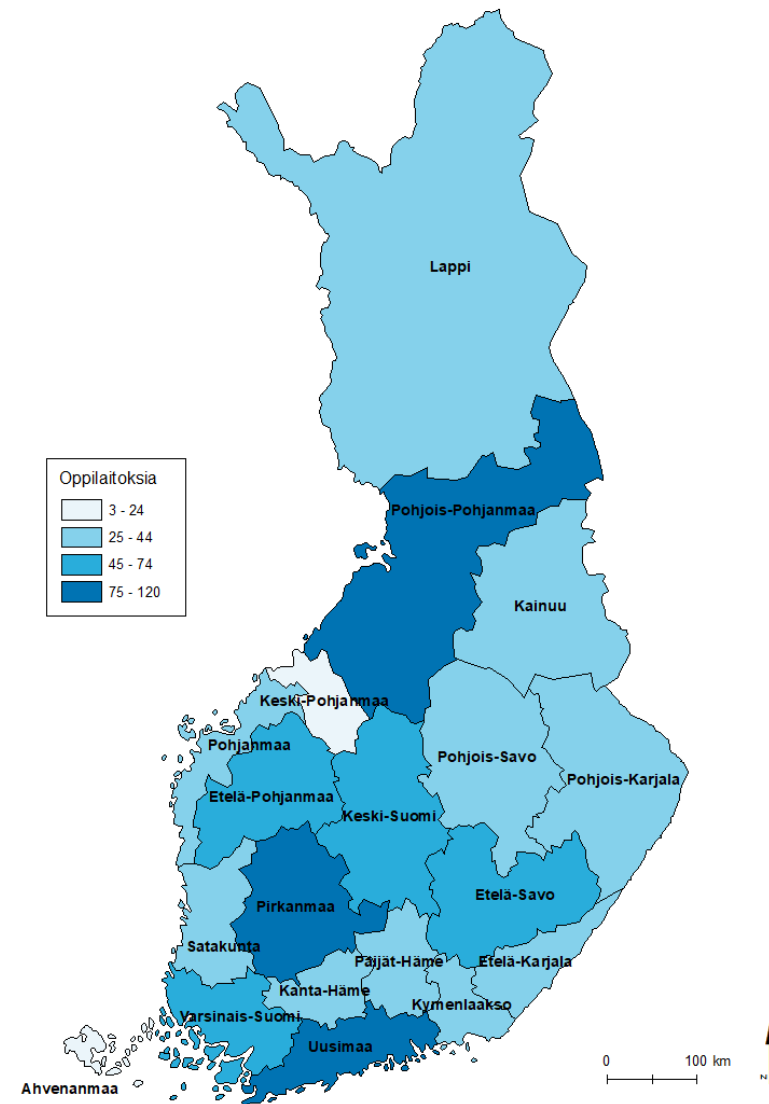
Peruskouluja lakkautettu eniten

- Vuosien 2010-2020 välillä lakkautettu 515 peruskoulua
 - Lisäksi 373 peruskoulua yhdistyi toiseen oppilaitokseen
- Määrällisesti eniten peruskouluja lakkautettu Kouvolassa ja Kauhavalla
- Maakunnittain tarkasteltuna eniten lakkautuksia Uudellamaalla, Etelä-Pohjanmaalla ja Pirkanmaalla
- Vuonna 2020 eniten peruskouluja lakkautettiin Kauhavalla (4), Ilomantsissa (3) sekä Kuusamossa ja Loviisassa (2)

Kunnat, joissa on lakkautettu eniten peruskouluja vuosina 2010–2020

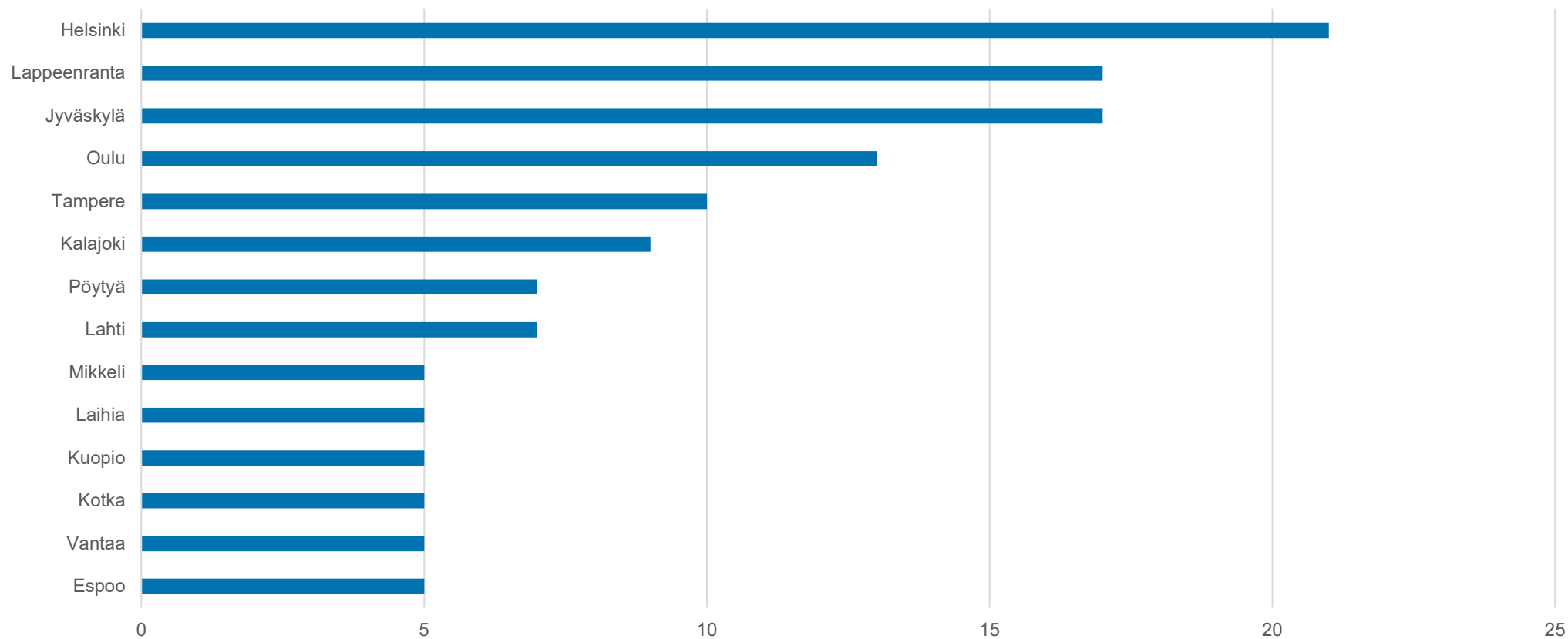
Lakkautettujen ja yhdistettyjen peruskoulujen ja perusasteen erityiskoulujen määrät maakunnittain 2010–2020

Oppilaitoksia myös yhdistetty paljon – etenkin kaupungeissa

- Helsingissä lakkautettu 21 peruskoulua vuosien 2010-2020 aikana
- Maakunnittain peruskoulujen lakkautuksia eniten Uudellamaalla (49) ja Pohjois-Pohjanmaalla (36)
- Vuonna 2020 eniten peruskouluja yhdistettiin Kalajoella, jossa kuusi koulua yhdistettiin

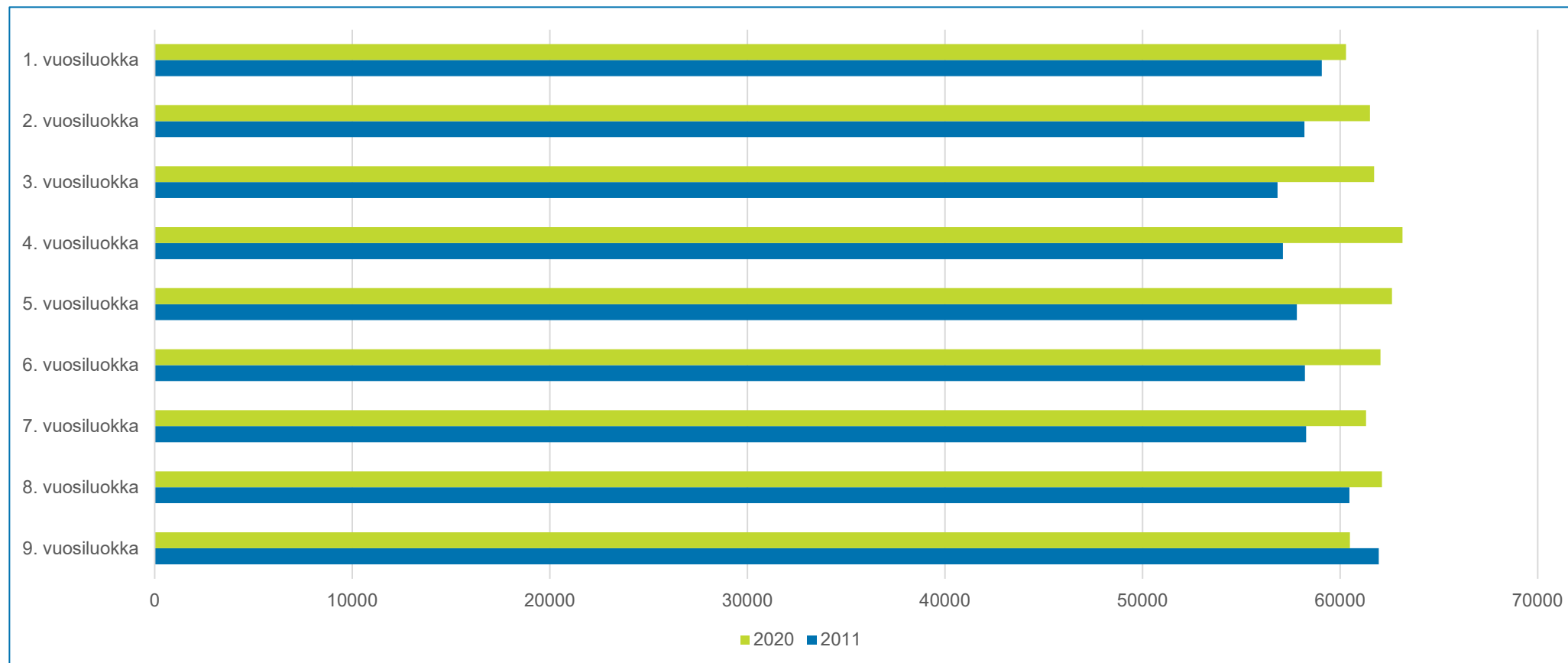
Kunnat, joissa on yhdistetty eniten peruskouluja vuosina 2010–2020

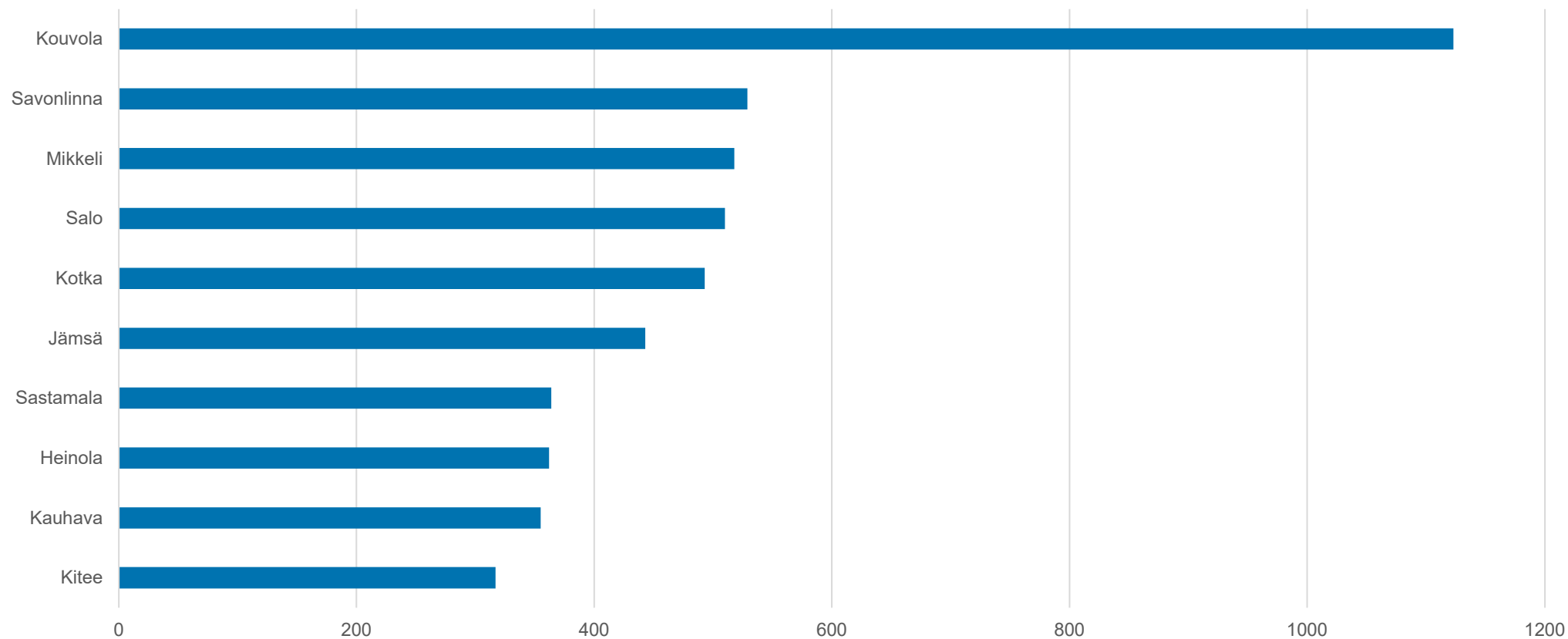
Koululaiset keskittyvät suurimpiin kaupunkeihin

- Oppilasmäärät kasvaneet vuodesta 2011
 - Viime vuosina syntynyt kuitenkin vähemmän lapsia
 - Oppilasmäärien väheneminen tulevaisuudessa
- Vaikka maaseutualueilla on korkeampi syntyvyys kuin kaupungeissa, syntyy kaupunkialueilla määrällisesti enemmän lapsia
 - Oppilasmäärä vähentynyt kahdessa kolmasosaa kuntia
- Oppilasmäärät vähentyneet eniten Kouvolassa, jossa on runsas 1 100 oppilasta vähemmän vuonna 2020 kuin vuonna 2010
- Helsingissä taas oppilasmäärä kasvanut kymmenessä vuodessa lähes 10 000 oppilaalla

Peruskoulun oppilaiden lukumäärät vuosiluokilla 1–9 vuosina 2011 ja 2020

Kunnat, joissa oppilasmäärä on vähentynyt eniten vuosien 2011–2020 välillä

Koulumatkat pitkiä etenkin Kainuussa ja Lapissa

- Kouluverkoston harventumisen seurauksena, etenkin pohjoisissa maakunnissa, on koulujen saavutettavuus heikentynyt jonkun verran
 - Hieman alle 90 prosenttia alakouluikäisistä asuu korkeintaan viiden kilometrin etäisyydellä vuosiluokkien 1–6 kouluista
 - Yläkouluikäisistä noin 80 prosenttia asuu enintään viiden kilometrin päässä vuosiluokkien 7–9 kouluista
- Taajaan asutuissa ja maaseutumaisissa kunnissa on kaupunkimaisia kuntia enemmän peruskoululaisia, joiden koulumatkat ovat pidempiä kuin viisi kilometriä
 - Noin 1 800:lla alakoulun oppilaalla ja noin 4 000 yläkoulun oppilaalla oli 20–50 kilometriä pitkä koulumatka
 - noin 50:llä alakoulun oppilaalla ja noin 90:llä yläkoululaisella oli yli 50 kilometriä pitkä koulumatka

Koulu voi olla myös syy perheen muuttopäätökseen

- Koulujen lakkauttamisia on usein perusteltu säästösyillä ja oppilasmäärien vähentymisellä
 - Väestöennusteiden perusteella oppilasmäärät vähentyvät jatkossakin monissa Suomen kunnissa
- Isompien koulukeskusten ja yhtenäisen peruskoulun etuja voivat olla esimerkiksi monipuolisempi opetustarjonta ja oppilaiden lisääntyneet sosiaaliset kontaktit
- Haittapuolena taas voi olla – etenkin syrjäisemmällä seuduilla – pidentyneet koulumatkat
- Koulujen lakkauttaminen voi vaikuttaa lapsiperheiden muuttoihin tiiviimpiin asumisympäristöihin
 - väestön keskittyminen kaupunkeihin
- Etätyön lisääntyminen Koronapandemian aikana – miten vaikuttaa asumisratkaisuihin tulevaisuudessa?

Miten tarjota hyvää ja laadukasta opetusta kaikkialla Suomessa tulevaisuudessakin?

- Ratkaisuissa olisi keskeistä ottaa huomioon koulutuksen tasarvon ja yhdenvertaisuuden periaatteet sekä lasten ja heidän perheidensä hyvinvointi
- Toisinaan naapurikunnan koulu voi sijaita koululaista lähempänä kuin oman kunnan koulu
 - Enemmän yhteistyötä yli kuntarajojen?
 - Voitaisiinko etäopetuksen avulla mahdollistaa monipuolinen opetustarjonta myös syrjäseuduilla asuville?
- Koulutuspoliittisen selonteon mukaan tavoitteena kuitenkin, että jokainen suomalainen lapsi tai nuori saa maailman parasta koulutusta lähipalveluna

- Koronapandemian aikana saatu kokemuksia etäkoulusta
 - Tutkimusten mukaan oppilaat ovat kokeneet etäopiskelun eri tavoin
 - Ensimmäisten havaintojen mukaan poikkeustilanteella on ollut koulutuksellista tasa-arvoa heikentävä vaikutus
 - Yksi tekijä voinut olla poikkeustilan aiheuttama *äkkisiirtymä*, jonka vuoksi etäopetuksen järjestelyjä ja menetelmiä ei ehditty hioa tarpeeksi
- Mikäli etäopetusta jatketaan tulevaisuudessa, on sen tarpeellisuutta, hyötyjä ja metodeja tarpeen punnita tarkasti ja huolellisesti

miia.huomo@stat.fi